

Su yapılarında İdarenin Denetimi, Devredilemez Bir Sorumluluktur!

Elk. Müh. Mehmet Güzel
mehmet.guzel@emo.org.tr

Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Ergenüşağı Köyü mevkiî Gökse Irmağı üzerinde inşaatı süren Gökdere Barajı'nın kapağının patlamasının ardından 12 işçi sele kapıldı, 10 işçi hayatını kaybetti. EnerjiSA'nın sahibi olduğu santralin inşaatını siyasal bağlantılarla büyüyen Cengiz İnşaat ve Özaltın İnşaat firmaları yapıyor.

İMO Adana Şubesi'nce oluşturulan heyetin ilk tespitlerine göre, debinin çok yüksek olduğu dönemde su tutulması, baraj kapağı üzerindeki basıncı artırdı. Debinin yüksek olduğu dönemde su tutulmasının amacı ise bir an önce barajın doldurularak elektrik üretiminin başlatılması. Baraj birkaç ay sonra su tutsaydı büyük ihtimalle facia gerçekleşmeyecekti.

Yıllardır hukukla kavga edilerek doğaya rağmen yapımları sürdürülen ve hiçbir çevresel etkinin dikkate alınmadığı HES inşaatlarında bugüne kadar çokça kaza yaşandı. Doğanın kendine ait olanı bir biçimde geri aldığı bu anlamsız inat ne yazık ki bu kez çok sayıda işçinin ölümüyle sonuçlandı. Hükümetin geri dönülemez bu kalıcı yıkımın öncülüğünü yaptığı HES'lerde, ekonomik yetersizlikle boğuşan bölge halkı da yandaş veya karşit diye taraflara ayrılıyor. Ancak yereldeki mülki amirler her zaman yapımcı firmaların yanında yer alıyor. Bunu, bazen ÇED sürecine müdahil olarak, bazen hukuk kararlarını uygulamayarak, bazen de yaptıkları açıklamalarda taraf olarak yerine getiriyorlar. Bu kazada da Kozan ilçesi Kaymakamı İzzetin Sevgili, henüz yeterli bilgi ve kanaat oluşmamasına rağmen kazanın, baraj gövdesinde

oluşan çatlaklar nedeniyle kapakların yetkililer tarafından açılmak zorunda kalınması sonucu oluştuğunu söyledi. Ama kapaklar yetkililer tarafından açılmışsa, neden mansap bölgesinde çalışan işçi ve iş makinesi operatörlerinin haberdar edilip ölümlere ve maddi kayıplara engel olunmadığını açıklamadı.

2003 yılından bu yana artarak yapımları sürdürülen HES'lerdeki kazaların asıl sorumlusu hükümet ile Orman ve Suişleri Bakanlığı'dır. AKP, bölge ve havza planlaması yapmadan su kaynaklarının ticari işletilmesinin önündeki bütün engelleri kaldırdı. ÇED sürecini doğa katliamının yasal fantezisi olarak işletti. EPDK ise milyarlarca liralık lisans dağıtırken hukuksuzca gözardı etti, yarattığı sorunu çözmedi, sorumluluk üstlenmedi.

Yaşadığımız acıları büyüten; kaza sonrası sorumlu Bakan Veytsel Eroğlu'nun sorumsuz açıklamaları oldu. Bakanın ilk sözü o yatırım bakanlığımıza ait değildir. "Bunların denetlenmesinin şart olduğunu söyledik. Ama maalesef Denetim Yönetmeliğini **hangi sebeple bilemiyorum**, Danıştay iptal etti. Yönetmelik iptal edilince **yıldırım hızıyla arka daşlara talimat verdim**. Şu an **niye iptal edildi, sebepleri nedir diye araştırıyorlar**." Külliye yalanlarla dolu bu açıklamaları düzeltmek zor ama zorunlu.

Öncelikle yatırımın kendilerine ait olmaması, HES yapımında uzman olan DSİ bu alandan çıkarılmasıyla acı bir doğruya dönüştü. Ama asıl önemlisi DSİ'nin kamu adına yapmakla yükümlü olduğu denetim gö-

revini özel müşavirlik ve mühendislik firmalarına aktarmasıydı. Bu amaçla hazırlanarak yürürlüğe giren "Su Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği" TMMOB tarafından Danıştay'a götürüldü ve yürütmeyi durdurma ile sonuçlandı. Ancak "hangi sebeple olduğu" bilinmeyen iptale karşın aynı yönetmelik yeniden yürürlüğe sokuldu. Bu kez de 2. yürütmeyi durdurma çıktı.

Her iki kararda da durdurma gerekçesi nettir. **"İdarelerin yasayla kendilerine verilen görev ve yetkileri devredebilmeleri için yasada buna ilişkin düzenleme yapılması gerektiğinden, yasal dayanağı olmayan yönetmelikle bu şekilde davalı idareye ait olan denetim yetkisinin gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişilerine devri hukuka uygun değildir."** TMMOB'un itirazı iki kez haklı bulundu.

Ama aradan geçen 14 aylık süre içinde bakanlık, gerekli düzenlemeyi yapmayarak bu alanın denetimsiz kalmasını sağladı. İptal gerekçesini dikkate alarak yasalara uygun yönetmelik hazırlamak yerine, imalat ve malzeme seçimlerini denetimsiz bırakarak yaşanan ölümlerin sorumlusu oldu. Eroğlu, Genel Müdürlük de yaptığı DSİ'ni yatırımsız ve işlevsiz bıraktıktan sonra, atandığı Bakanlık üzerinden HES yağmasının hızlıca tamamlanmasının organizatörü oldu.

Tüm yaşananlardan sonra, İBB ile reklam panoları üzerinden baraj polemikliği yapan, kurumları siyasetin parçası hale getiren, şantiyede kadın mühendis istemeyen Bakan, artık istifa etmelidir.